

Категорія справи № 520/21178/18: Цивільні справи (до 01.01.2019); Позовне провадження; Спори, що виникають із сімейних правовідносин.

Надіслано судом: 26.01.2021. Зареєстровано: 27.01.2021. Оприлюднено: 28.01.2021.

Дата набрання законної сили: 21.01.2021

Номер судового провадження: 22-ц/813/2146/21

Номер провадження: 22-ц/813/2146/21

Номер справи місцевого суду: 520/21178/18

Головуючий у першій інстанції Луняченко В.О.

Доповідач Дрішлюк А. І.

ОДЕСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД

УХВАЛА

21 січня 2021 року м. Одеса

Одеський апеляційний суд в складі колегії суддів судової палати з розгляду цивільних справ:

головуючого судді Дрішлюка А.І., суддів Громіка Р.Д., Драгомерецького М.М.,

при секретарі судового засідання Павлючук Ю.В.,

розглянувши всудовому засіданні питання щодо опитування дитини,

ВСТАНОВИВ:

В провадженні Одеського апеляційного суду знаходиться апеляційна скарга ОСОБА_1 на рішення Київського районного суду м. Одеси від 25 червня 2020 року в цивільній справі за позовною заявою ОСОБА_1 до ОСОБА_2 про встановлення графіку зустрічей батька із неповнолітньою дитиною та зустрічним позовом ОСОБА_2 до ОСОБА_1 про визнання факту припинення договору між батьками щодо здійснення батьківських прав та визначення місця проживання дитини та визначення порядку спілкування батька з неповнолітньою дитиною.

В процесі розгляду справи апелянткою ОСОБА_1 було заявлено клопотання про з'ясування думки дитини ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1 щодо обставин, пов'язаних з предметом судового розгляду.

В судовому засіданні позивач та його представник заперечували проти будь-якої форми опитування дитини, в тому числі призначення експертизи, посилаючись на її вік, а також знаходження під впливом матері, яка протягом останнього року перешкоджала спілкуванню дитини з батьком.

Відповідач та її представник наполягали на врахуванні думки дитини, вважали, що вік дитини дозволяє висловити свою думку.

Вирішуючи питання щодо заявленого клопотання про опитування дитини Одеський апеляційний суд виходить з наступного.

Предметом розгляду даної справи є вимога первісного позивача про встановлення графіку зустрічей батька із неповнолітньою дитиною та вимоги зустрічного позивача про визнання факту припинення договору між батьками щодо здійснення батьківських прав, визначення місця проживання дитини та

визначення порядку спілкування батька з неповнолітньою дитиною. Отже, особливість даної справи полягає в тому, що предметом судового розгляду є права та інтереси дитини та юридичні і фактичні наслідки, які настануть від вирішення судом відповідних питань. Участь в справі дитини обумовлює проведення спеціальних процедур з метою здійснення найменшого впливу та запобігання психологічного тиску на дитину в ході розгляду справи.

Відповідно до ч.ч. 1-2 ст. 171 СК України дитина має право на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї.

Згідно з ч. 1 ст. 229 ЦПК України суд під час розгляду справи повинен безпосередньо дослідити докази у справі: ознайомитися з письмовими та електронними доказами, висновками експертів, поясненнями учасників справи, викладеними в заявах по суті справи, показаннями свідків, оглянути речові докази.

Відповідно до ст. 1 Європейської конвенції про здійснення прав дітей від 25.01.1996 року, яка набула чинності для України 01.04.2007 року предметом цієї Конвенції є підтримка прав дітей, надання дітям процесуальних прав та сприяння здійсненню ними цих прав шляхом забезпечення становища, при якому діти особисто або через інших осіб чи органи проінформовані та допущені до участі в розгляді судовим органом справ, що їх стосуються. Розгляд судовим органом справ, що стосується дітей, визнається розглядом сімейних справ, зокрема тих, що пов'язані зі здійсненням батьками своєї відповідальності

За ст. 6 вказаної Конвенції під час розгляду справи, що стосується дитини, перед прийняттям рішення судовий орган: а) визначає, чи має він достатньо інформації для прийняття рішення в найвищих інтересах дитини, і в разі необхідності одержує додаткову інформацію, зокрема від суб'єктів батьківської відповідальності; б) якщо внутрішнім законодавством дитина визнається такою, що має достатній рівень розуміння: - упевнюється в тому, що дитина отримала всю відповідну інформацію; - у відповідних випадках консультує особисто дитину (у разі необхідності - приватно) сам або через інших осіб чи інші органи в зрозумілій дитині спосіб, якщо це явно не суперечить найвищим інтересам дитини; - надає можливість дитині висловлювати її думки; с) приділяє належну увагу думкам, висловленим дитиною.

Стаття 12 Конвенції ООН про права дитини визначає, що Держави-учасниці забезпечують дитині, здатній сформулювати власні погляди, право вільно висловлювати ці погляди з усіх питань, що торкаються дитини, причому поглядам дитини приділяється належна увага згідно з її віком і зрілістю. З цією метою дитині, зокрема, надається можливість бути заслуханою в ході будь-якого судового чи адміністративного розгляду, що торкається дитини, безпосередньо або через представника чи відповідний орган у порядку, передбаченому процесуальними нормами національного законодавства.

Відповідно до п.1 ч.1 ст.45 ЦПК України під час розгляду справи, крім права обов'язків, визначених статтею 43 цього Кодексу, малолітня або неповнолітня особа має також такі процесуальні права: безпосередньо або через представника чи законного представника висловлювати свою думку та отримувати його допомогу у висловленні такої думки. За ч. 3 вказаної статті суд сприяє створенню належних умов для здійснення малолітньою або неповнолітньою особою її прав, визначених законом та передбачених міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Будь-яких обмежень щодо врахування думки дитини, висловленої нею до досягнення десятирічного віку, положення діючого національного законодавства України не містять. Так само ВС в постанові від 14 лютого 2019 року у справі № 377/128/18 підтвердив, що в Україні не існує і законодавчо визначених вікових обмежень для дитини щодо висловлення нею думок під час вирішення судом питань, що стосуються її життя, а отже в кожній справі суддя приймає рішення щодо цього питання враховуючи індивідуальні об'єктивні та суб'єктивні фактори.

Тобто, орган, який вирішує відповідне спірне питання, за необхідності, враховуючи особливості справи та з метою правильного встановлення фактичних обставин справи, має право відібрати пояснення в дитини щодо спірних питань та врахувати їх в подальшому при вирішенні питання по суті.

Верховний Суд в постанові від 01 липня 2020 року у справі № 138/96/17 (провадження № 61-17718св18) наголосив, що, визначаючи способи участі батька у спілкуванні та вихованні дитини, необхідно надавати системну оцінку фактам та обставинам, які впливають на ухвалення певного рішення, зокрема, суд має враховувати насамперед інтереси дитини, які не завжди можуть відповідати її бажанням, з урахуванням віку, стану здоров'я, психоемоційного стану.

Ініціатором заслуховування думки дитини у судовому засіданні може виступати сама дитина, її законний представник, представник органу опіки та піклування, сторони та їх представники. Окрім цього, для захисту інтересів малолітніх чи неповнолітніх осіб, з власної ініціативи збирати докази, що стосуються предмета спору, має право і суд (ст.13 ЦПК України).

За обставинами даної справи малолітня дитини, ОСОБА_4 народилась ІНФОРМАЦІЯ_1 . На теперішній час дитина досягла віку 5 років 7 місяців.

Отже, враховуючи специфіку спірних правовідносин та предмету судового розгляду, матеріали цивільної справи та процесуальні позиції сторін, оскільки для правильного встановлення обставин справи та перевірки доводів сторін є реальна необхідність визначення та вивчення думки дитини щодо питань, які є предметом судового розгляду, апеляційний суд задовольняє клопотання апелянта частково.

Враховуючи те, що дитина, в тому числі з точки зору законодавця, не досягла відповідного віку для самостійного вирішення вказаного питання, апеляційний суд вважає за необхідне використати, передбачені законом психологічно сприятливі засоби для відібрання пояснень дитини та доручити Центру соціальних служб Одеської міської ради забезпечити проведення процедури опитування дитини за обов'язкової участі представника Служби в справах дітей Одеської міської ради, інших спеціалістів та фахівців, компетентних в проведенні процедури та участь яких є необхідною для забезпечення всіх передбачених законом гарантій дотримання прав дитини в спеціально створених для цього умовах Кімнаті, «дружньої до опитування дітей».

На підставі викладеного та керуючись ст.ст. 149, 150, 153 ЦПК України, Одеський апеляційний суд, -

УХВАЛИВ:

Клопотання ОСОБА_1 про відібрання пояснень дитини задовольнити частково.

Зобов'язати Центр соціальних служб Одеської міської ради забезпечити проведення процедури опитування дитини ОСОБА_4 , ІНФОРМАЦІЯ_2 щодо режиму спілкування та побачень з батьком ОСОБА_2 , ІНФОРМАЦІЯ_3 .

Повідомити ОСОБА_2 , ОСОБА_1 та представника Служби в справах дітей Одеської міської ради, інших учасників про час, дату та місце опитування дитини ОСОБА_4 , ІНФОРМАЦІЯ_1 .

Зобов'язати Центр соціальних служб Одеської міської ради направити до суду пояснення дитини до 05 лютого 2021 року включно.

Надати сторонам 05 днів для формулювання питань, які можуть бути поставлені психологом під час опитування дитини, а також внесення пропозицій щодо направлення документів з матеріалів справи для попереднього ознайомлення психолога з обставинами справи перед проведенням опитування. Вищевказані матеріали подавати через канцелярію Одеського апеляційного суду.

Повний текст ухвали буде виготовлено протягом трьох днів.

Ухвала набирає законної сили з моменту її підписання та подальшому оскарженню не підлягає.

Судді Одеського апеляційного суду А.І. Дрішлюк

Р.Д. Громік

М.М. Драгомерецький

21.01.2021 року м. Одеса